

Bilaga 10

STATSRÅDET MAURITZ HALLBERGS PRIS 2018

Statsrådet Mauritz Hallbergs pris på 20 000 euro för bästa vetenskapliga verk på svenska år 2018 tillfaller professor Kari Tarkiainen, tidigare riksarkivarie och generaldirektör för arkivverket i Finland för hans brett upplagda och suveränt syntetiserande undersökning *Moskoviten: Sverige och Ryssland 1478–1721*. I blickfånget är hur den svenska Rysslandsbilden formades både av allmänuropeiska uppfattningar om ryssarna och i växelverkan med de svensk-ryska relationernas mångskiftande konjunktioner. Samtidigt är verket en medryckande kultur-, kyrko- och idéhistorisk skildring av epokens Nordeuropa, i vilken även Finland och dess särdrag skymtar fram.

Ett av Tarkiainens centrala forskningsresultat är att de svenska uppfattningarna om Ryssland visserligen byggde vidare på central- och västeuropeiska stereotyper, men i synnerhet under 1600-talet fick egna nyanser och avdramatiserades, vilket bland annat sammanhängde med ländernas tämligen fredliga och jämlika relationer samt livliga handelsutbyte. Den alltid stilistiskt träffsäkra Tarkiainen betecknar detta som "Stormaktstidens kunskapsmosaik om Ryssland", men tillägger att den gamla rysskräcken var lätt att återuppväcka och renodla under Stora ofreden 1700–1721.

Tarkiainen publicerade sina första undersökningar kring temat i slutet av 1960-talet och disputerade 1974 med avhandlingen *Vår Gamble Arffiende Ryssen*, i vilken han fokuserade på de två decennier då den svenska stormakten växte fram (1595–1621). I det nu aktuella verket sveper Tarkiainens analys av den svenska Rysslandsbilden över en betydligt längre tidsperiod och anknyter skickligt till både tidigare och nyare forskning om nationella stereotyper och fiendebilder. Undersökningen öppnar därmed även ett fascinerande historiografiskt perspektiv på hur stereotyper av ryssarna och deras rike har utforskats i Norden och på andra håll i Europa under de senaste 100 åren.